

Ερευνητική Εργασία: Οικονομική κρίση και
απασχόληση

1η ΟΜΑΔΑ: Η σύγχρονη
οικονομική κρίση

- ◆ **Μαθητές:** Ευάγγελος Δόσης,
Ιωάννης Μωραϊτης,
Ευάγγελος Νικόπουλος,
Μαρία Νικολέτα Παπαδήμου
Ιωάννης Ραβάνης

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Παναγιώτα Καλόγρη

2ο Πρότυπο Πειραματικό ΓΕΛ Αθηνών

Σχολικό έτος 2013-14, Β' Τετράμηνο

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- ◆ Τί σημαίνει οικονομική κρίση;
- ◆ Ποια είναι τα αίτια της σύγχρονης παγκόσμιας οικονομικής κρίσης;
- ◆ Ποια είναι τα αίτια της σύγχρονης οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα;
- ◆ Ποιες είναι οι οικονομικές κρίσεις που έχει αντιμετωπίσει η Ελλάδα;

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

- ◆ Οικονομική κρίση είναι το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση της οικονομικής της δραστηριότητας. Όταν λέμε οικονομική δραστηριότητα αναφερόμαστε σε μεγέθη της οικονομίας, όπως την απασχόληση, το εθνικό προϊόν, το εισόδημα, τις επενδύσεις κλπ.

Η ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η κρίση έγινε ορατή τον Σεπτέμβριο του 2008 με την κατάρρευση, τις συγχωνεύσεις και τις κρατικοποιήσεις χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων μεγάλου μεγέθους και μακράς ιστορίας (Lehman Brothers και Wachovia Bank στη πρώτη κατηγορία, Merrill Lynch και Bear Sterns στη δεύτερη και Fannie Mae και Freddie Mac στην τρίτη).

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΙΣ Η.Π.Α.

- ◆ Στις Ηνωμένες Πολιτείες υπήρξε τρόμος για εκδήλωση καθολικού πανικού, τραπεζικών καταρρεύσεων, πτωχεύσεων και μαζικής ανεργίας. Γι αυτό λήφθηκαν πρωτοφανή μέτρα.
- ◆ Η πτώχευση της Lehman Brothers είναι η μεγαλύτερη χρεοκοπία στην ιστορία των ΗΠΑ, με ενεργητικό που ανερχόταν στα 640 δισ. δολάρια.

ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΚΡΙΣΗΣ

- ◆ Τα βασικότερα αίτια αυτής της κρίσης είναι
- ◆ Η αλόγιστη τιτλοποίηση των στεγαστικών δανείων
- ◆ Η υπερβολική χρήση δανειακών κεφαλαίων
- ◆ Η πλημμελής διαβάθμιση πιστοληπτικού κινδύνου ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης
- ◆ Το σύστημα αμοιβών στο χρηματοπιστωτικό τομέα

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

- ◆ Η ευρωπαϊκή κρίση δεν είναι μόνο τραπεζική και δεν ήρθε απλώς ως αποτέλεσμα της αμερικανικής τραπεζικής κρίσης του 2008.
- ◆ Είναι το αποτέλεσμα πολλών παραγόντων.
- ◆ Μεταξύ αυτών ήταν:
- ◆ η οικονομική κρίση στις ΗΠΑ,
- ◆ η παραγωγική κρίση της Ευρώπης και γενικότερα της Δύσης,
- ◆ η Συνθήκη του Μάαστριχτ που είχε προκαθορίσει την πορεία της Ευρώπης με το τραπεζικό σύστημα ωφελημένο από τον τρόπο διαμόρφωσης της ΟΝΕ και του ευρώ σε βάρος των παραγωγικών διαδικασιών,
- ◆ η εμμονή της Γερμανίας να κερδίσει δυσανάλογα σε βάρος όλων των άλλων.

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- ◆ Κακή διαχείριση της οικονομίας από το 1974 και μετά
- ◆ Πρόσληψη χιλιάδων εργαζομένων στο δημόσιο
- ◆ Πολιτική διαφθορά και αδιαφάνεια συναλλαγών
- ◆ Παγκοσμιοποίηση της οικονομίας

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα είναι κυρίως κρίση χρέους:

- ◆ Μεταξύ του 1980 και 1993 το δημόσιο χρέος εκτινάχτηκε από 28,6% σε 111,6% του ΑΕΠ.
- ◆ Το 2011 το χρέος ανήλθε στο 170.6% του ΑΕΠ (που αντιστοιχεί σε 355.7 δις Ευρώ).
- ◆ Το 2013 στο 175,7% του ΑΕΠ.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΧΡΕΟΥΣ

- ◆ Οι τεράστιες δαπάνες για τη στήριξη του χρηματοπιστωτικού και τραπεζικού τομέα καθώς και τα οικονομικά κίνητρα που δόθηκαν· η απουσία πολιτικών ρύθμισης του μεγέθους του χρηματοπιστωτικού τομέα.
- ◆ Η μείωση της φορολογίας υπέρ των πλούσιων νοικοκυριών που ωφελήθηκαν από τη μεγάλη κρίση διευρύνοντας την ανισότητα μεταξύ των εισοδημάτων.
- ◆ Οι υπέρογκες δαπάνες για στρατιωτικές επεμβάσεις.
- ◆ Η αύξηση του χρέους των νοικοκυριών που –σύμφωνα με τα ελάχιστα διαθέσιμα στοιχεία– άγγιξε πρωτοφανή επίπεδα.
- ◆ Η τεράστια επιβάρυνση του προϋπολογισμού για τις συντάξεις και την κοινωνική πρόνοια, αποτέλεσμα της αυξημένης επισφάλειας και της μείωσης των μισθών.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

- ◆ Τα αποτελέσματα της οικονομικής κρίσης ήταν ορατά ήδη από το 2008. Κατά το 2008, οι καθαρές συνολικές επενδύσεις υποχώρησαν στο 8% περίπου του ΑΕΠ, δηλαδή κατά 4,5 εκατοστιαίες μονάδες έναντι του 2007. Αυτό σηματοδοτεί αφενός τη συρρίκνωση των εισοδημάτων και αφετέρου την αναβολή της υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων του ιδιωτικού τομέα, ο οποίος αντιμετωπίζει τη μείωση της ζήτησης που χαρακτηρίζει την οικονομική κρίση.

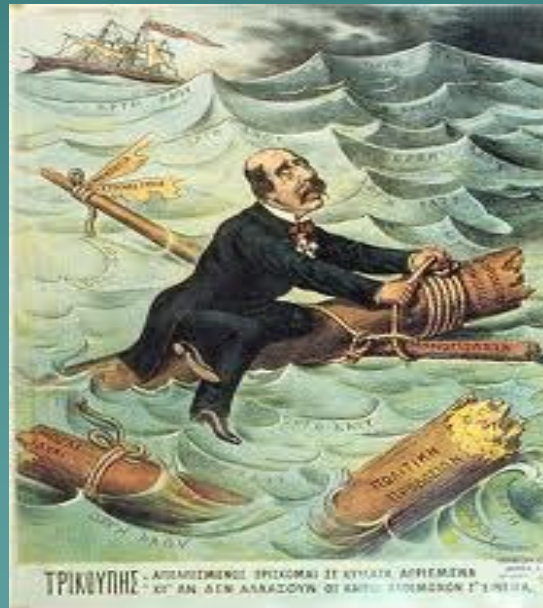
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

- ◆ Η οικονομική ανάπτυξη που το 1999 ήταν 3,4 το 2004 έφθασε το 7,6. Το 2011 η οικονομική ανάπτυξη παρουσίασε αρνητικό ρυθμό -7,1.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

- ◆ Η οικονομική κρίση επιφέρει επισφαλή εργασία, ανεργία, και τελικά φτώχεια που οδηγούν στον κοινωνικό αποκλεισμό όλο και περισσότερων ομάδων του πληθυσμού. Αυτό αποτελεί πηγή για διάφορες ψυχικές διαταραχές.
- ◆ Η ανεργία σχετίζεται με αύξηση της ημερήσιας κατανάλωσης αλκοόλ, αύξηση στις αυτοκτονίες και στην ενδοοικογενειακή βία.
- ◆ Επίσης, η φτώχεια σχετίζεται με την εμφάνιση ασθενειών καθώς τα άτομα αναγκάζονται να διαβιώνουν σε υποβαθμισμένο περιβάλλον, να τρέφονται ανεπαρκώς ή και να εργάζονται σε επικίνδυνο και ανθυγιεινό περιβάλλον.

ΟΙ ΠΤΩΧΕΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΝΕΟΤΕΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΤΕ ΠΟΥ Η ΕΛΛΑΔΑ ΈΓΙΝΕ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΟΥ 1827

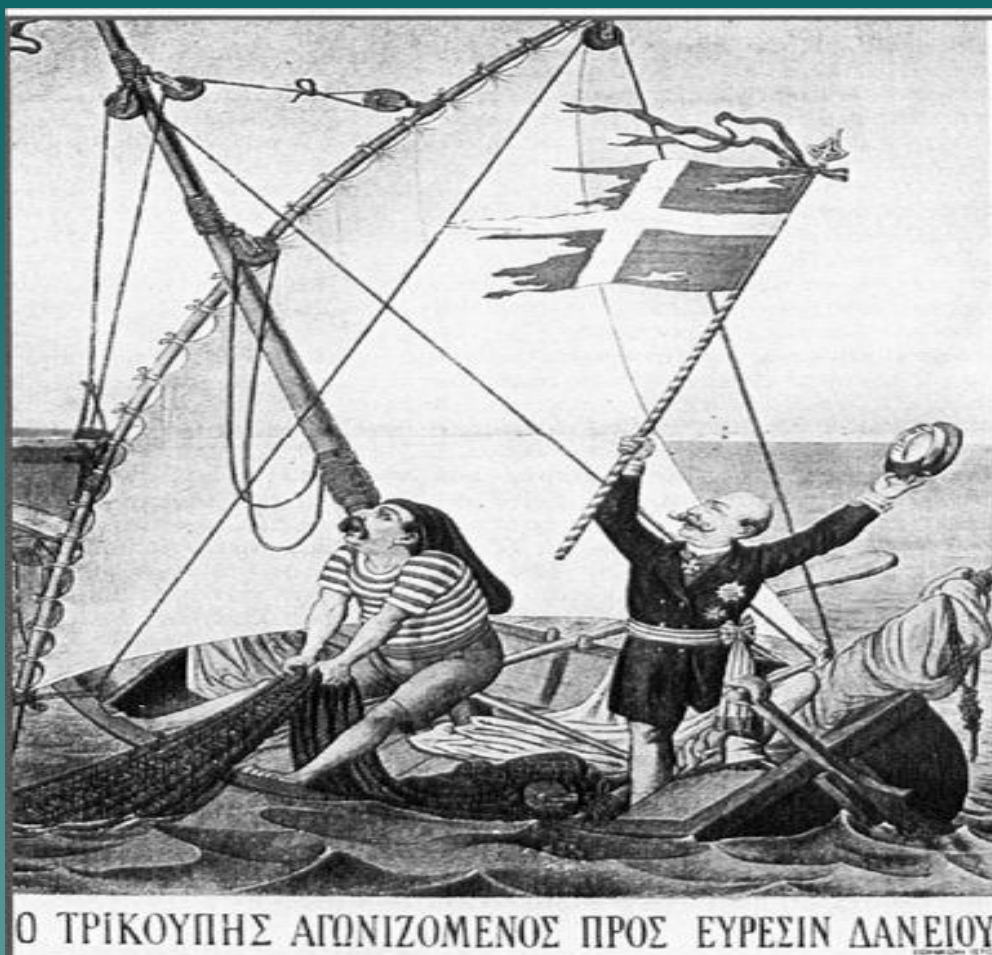
- ◆ Το ελληνικό κράτος έχει περάσει πολλές φορές στην ιστορία περιόδους οικονομικών δυσκολιών και έχει υποστεί αρκετές πτωχεύσεις.
- ◆ Η πρώτη επίσημη ελληνική πτώχευση μας πηγαίνει πίσω στο 1827, πριν ακόμη αναγνωριστεί το «Βασίλειον της Ελλάδος», όταν η ελληνική διοίκηση του Ιωάννη Καποδίστρια αδυνατεί να πληρώσει τα τοκοχρεωλύσια των «δανείων της Ανεξαρτησίας». Από τότε, το Ελληνικό Κράτος θα κηρύξει πτώχευση τρεις ακόμη φορές (1843, 1893/97, 1932).

Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ 1843

Την άνοιξη του 1843, η τότε κυβέρνηση παίρνει μέτρα λιτότητας, τα οποία όμως δεν αποδίδουν τόσο ώστε να συγκεντρωθούν τα απαιτούμενα για την ετήσια δόση χρήματα. Έτσι, τον Ιούνιο του 1843, η ελληνική κυβέρνηση ενημερώνει τις ξένες κυβερνήσεις ότι αδυνατεί να καταβάλει το ποσό που χρωστάει και ζητά νέο δάνειο από τις μεγάλες δυνάμεις, ώστε να αποπληρώσει τα παλιά. Αυτές αρνούνται κατηγορηματικά.

Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΟΥ 1893-1897

Από το **1879** ως το **1890** η χώρα δανείζεται αλόγιστα ενώ αναγκάζεται να εκχωρεί σε δάνεια το 40% και το 50% των εσόδων της. Ο κρατικός προϋπολογισμός τις χρονιές εκείνες είναι μονίμως ελλειμματικός και το ισοζύγιο πληρωμών αρνητικό. Τη δεκαετία του 1880 υπάρχει ραγδαία πτώση στις εξαγωγές του κύριου εξαγωγικού προϊόντος, της σταφίδας, εξαιτίας και της ανάκαμψης των γαλλικών εξαγωγών. Η ελληνική οικονομία φτάνει στην κατάρρευση καθώς τα έσοδα από την εξαγωγή της σταφίδας διοχετεύονταν στην αποπληρωμή του εξωτερικού χρέους. Το 1893 ο Τρικούπης αναφωνεί στη βουλή το ιστορικό **«Κύριοι, δυστυχώς επτωχεύσαμεν»**. Ακόμη μία **πτώχευση** του ελληνικού κράτους ήταν γεγονός.

Γελοιογραφία από τον «Νέο Αριστοφάνη»
Εικονίζει τον Χαρίλαο Τρικούπη σε εναγώνια αναζήτηση νέου
δανείου
για την αποφυγή της πτώχευσης,
την οποία τελικά αναγκάστηκε να ανακοινώσει το 1893

Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΟΥ 1932

Η πτώχευση της Ελλάδας το 1932 έγινε επίσημα τον Μάιο του 1932 με την κήρυξη της παύσης πληρωμών από την Κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου.

Η πτώχευση του 1932 ήταν αποτέλεσμα της διόγκωσης του εξωτερικού χρέους της χώρας λόγω της διεθνούς οικονομικής κρίσης και της μείωσης των εξαγωγών.

Οι διεθνείς αιτήσεις του Ελευθέριου Βενιζέλου για την στήριξη της Ελλάδας στις δανειακές της υποχρεώσεις δεν είχαν θετικό αποτέλεσμα, με συνέπεια να εγκαταλειφθεί ο κανόνας του χρυσού. Ακολούθησε ραγδαία υποτίμηση και χρεοκοπία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

- ◆ Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι είμαστε μάρτυρες της μεγαλύτερης χρηματοπιστωτικής κρίσης της τελευταίας εκατονταετίας.
- ◆ Περίοδοι κρίσεων είναι συνήθως εποχές δύσκολες με μεγάλες αρνητικές επιπτώσεις σε επιχειρήσεις και εργαζόμενους.
- ◆ Για την αντιμετώπισή τους χρειάζονται δημιουργικότητα, καινοτομίες και ανάπτυξη της πραγματικής οικονομίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

- ◆ ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, «Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση», Ετήσια Έκθεση, Αθήνα, 2008.
- ◆ Γ. Κυριόπουλος, Β. Τσιάντου, «Η οικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της στην υγεία και την ιατρική περίθαλψη», *Οικονομικά της Υγείας*, σελ. 115-122, 2009.
- ◆ Γεώργιος Κουφάρης, «Η παγκόσμια οικονομική κρίση και οι χρηματιστηριακές αγορές». *Περιοδικό Χρήμα*, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2010.
- ◆ Γιάννης Μηλιός, Δημήτρης Δημούλης και Γιώργος Οικονομάκης, *Η θεωρία του Μαρξ για τον Καπιταλισμό: Πλευρές μιας θεωρητικής και πολιτικής ρήξης*, Αθήνα, 2005.
- ◆ Γεώργιος Μπακατσιάκος, *Παγκόσμια οικονομική κρίση, Ευρωπαϊκή Ένωση και Ελλάδα*, 2010.

- ◆ Π. Τσακαλογιάννης, *Σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία*, τόμος Α, Εστία Αθήνα, 2008.
- ◆ Richard Clogg, *Συνοπτική ιστορία της Ελλάδας 1770-2000*, Κάτοπτρο, Αθήνα, 2002.
- ◆ Mark Mazower, *Η Ελλάδα και η οικονομική κρίση του μεσοπολέμου*, ΜΙΕΤ, Αθήνα, 2002.
- ◆ <http://blogs.eliamep.gr/petsas/pagkosmia-ikonomiki-krisi-i-eties-ke-i-antimetopisi-tis-2/>
- ◆ <http://www.iatronet.gr/ygeia/psychiki-ygeia/article/16903/o-koinwnikos-antiktypos-tis-oikonomikis-krisis.html>
- ◆ http://pmeletios.com/ar_meletios/oikonomia/oikonomikh_krish.html
- ◆ http://www.express.gr/news/ellada/78069oz_2008022578069.php